

2023 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXLIV):

un om pentru care cartea-i icoană! - se moștenește, la Sibiu, meseria de tipograf?

- reședință a unui nobil maghiar în Boarta!

tribunism

lumea este o minune divină!
gândul omului e iad, și un adânc fără vad?
Dumnezeu e mare și bun și nu se supără
de toate prostiile celor ce zbiară la cer?
niciodată o superficialitate generalizată
nu compensează
cultura serioasă a unei minorități?

A.C. Popovici

șagunism

AUREL C. POPOVICI

NATIONALISM
SAU
DEMOCRATIE
O critică a civilizației moderne

„democrația”
e condamnată la
moarte; la o moarte
urâtă, scandaloasă?

privilegii eterne și
naturale ale clasei
conducătoare:
talentul, caracterul,
patriotismul?

Aurel C. Popovici

Naționalism
SAU
Democrație
O critică
a civilizației moderne

Prețul Lei 2.000

Aurel C. Popovici

TRIBUNA
1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Încercând să documentez de ce imobilul din str. Brukenthal Samuel nr. 1 se numește „Casa Mövert”, am redescoperit volumele nemuritorului sibian, Mircea Opreșiu (1926 - 2013), lucrarea sa „Civitas Cibiniensis” - apărută în foiletoane, în cotidianul Tribuna, în rubricile „Să ne cunoaștem cetatea” - „Sibiul de altădată” - „Itinerarii sibiene”, fiind o sursă inepuizabilă de povestiri despre Sibiu. În acest an se împlineste un deceniu de la stingerea din viață a celui care a fost directorul Întreprinderii Poligrafice Sibiu (timp de 27 de ani: 1963-1990), conducând-o cu o „mână de fier în mânășă de catifea”, cu dăruire și pasiune pentru a se impune în topul celor mai apreciate tipografii din România. Director atipic, publicist, tipograf și cronicar de vocație, a fost autorul unor lucrări de referință pentru ținutul Sibiului, tribunistul N.I. Dobra immortalizându-l pentru eternitate, definindu-l ca „Un om pentru care cartea-i icoană” (Tribuna 6 mai 2006).

Mircea Opreșiu răspundea într-un articol acordat reporterului Ovidiu Ioanițoaia, publicat în revista „Flacăra” (1978): « (să vorbim despre) ... -Tipografi și tipografie! - Exact. Spuneți mai devreme că vă aflați în unitate din 1952.

Cîți dintre oamenii de atunci mai muncesc și astăzi în Întreprinderea poligrafică din Sibiu?
- Generația anilor 50 reprezintă în prezent nucleul întreprinderii. Ei sînt români, germani și maghiari, oamenii de bază ai colectivului. Vladimir Nițescu, de pildă, care se trage dintr-o veche familie de tipografi, e maistru. Ca și Cazimir Olexic, maistru la mașini. Ca și Richard Wagner, Erwin Schuster, Egon Gunesch și Alfred Almen sînt specialiști cu înaltă calificare. Vasile Dragotă

lucrează ca maistru principal la legătorie. Ion Simtion a cărui familie se află, toată, în întreprindere, e de asemenea tehnician, în vreme ce Ioan Bucşe, aparţinând generaţiei noastre, lucrează la zeţarie. (...)

- **Se moşteneşte, la Sibiu, meseria de tipograf?**; - De sute de ani; - De sute de ani?! - Aşa şi nu altfel. Wagnerii, de exemplu, sînt în munca asta de la 1763, după documente. Un Simtion, apare încă la 1868, ca maistru tipograf şi vicepreşedinte al Uniunii sodalilor români, un fel de breaslă a meseriaşilor. Azi, e greu de calculat cîţi Simtionii există în întreprindere. -Ce-ar fi să calculăm? -Fie. Notaţi. Nicolae Simtion e tehnician la legătorie şi preşedinte al Comitetului sindicatului pe întreprindere. Fata lui, Mariana, lucrează la zeţarie, corectoare. Verişoarele lui, Maria şi Eugenia, sînt la legătorie. Soţul ultimei, Francisc Arany, e şeful secţiei de zincografie. Arany are un văr, Gheorghe Bădălac, care a lucrat la tipar înalt. Apoi, pe partea cealaltă a neamului, Petru Simtion, frate cu Nicolae, munceşte tot aici, ca maşinist. Un văr de-al lui, Ion e tehnician. Soţia lui Ion, în prezent în concediu medical, face retuş în offset. Fratele ei, Alexandru Ghiţiu, e tot la offset. Soţia lui Brigitte, născută Kraus, aparţine aceleiaşi secţii. Fraţii ei, Ernst şi Martin, sînt maşinişti, în acelaşi loc din care a ieşit la pensie, nu demult, tatăl lor, Matei. Un alt văr de-al lui Petru, Ion Boantă, e muncitor la zinco, iar nevasta lui, Maria, lucrează la retuş. Tatăl ei, Petru Mureşan, e găsibil tot aici, la monoturnat. Fratele lui ... - Cîţi sînt cu toţii, tovarăşe director?

- Depăşesc 25. Dar mai e familia lui Vladimir Niţescu, cea a lui Cibireac, altele. Parcurgînd numele, nu-i greu de dedus că tipografii, români, germani, maghiari, de alte naţionalităţi, alcătuiesc o mare familie. Cei care bat cîmpii pe marginea așa-zisei lipsei de drepturi a naţionalităţilor conlocuitoare din țara noastră n-au decît să ia aminte la cele de mai sus. Dealtfel, 20 la sută din ceea ce tipărim noi în prezent reprezintă titluri în limbile naţionalităţilor conlocuitoare. (...). Universul poligrafiei sibiene s-a spulberat în mici unităţi de producţie tipografică post-decembriste, tinerii sibiieni contemporani necunoscînd acea perioadă de glorie a tiparului sibian, când se tipăreau «cărţi de artă, de matematică, dicţionare şi lexicoane, fiind celebru „Lexiconul tehnic român”, ediţiile bilingve din Shakespeare, solicitate la export de Anglia, S.U.A. şi așa mai departe, cărțile de artă dedicate pictorilor Luchian, Tonitza, Grigorescu, ...». Rememorînd viața celui care s-a îngrijit ca istoria Sibiului să nu piară, am reținut că Mircea Oprișiu a fost „**fiul Mariei din Nocrich și a lui Pavel din Boarta**”, în interviul dat mândrindu-se cu parcursul educațional: « ... Am intrat ca muncitor la ofset și m-am calificat la locul de muncă. Am absolvit apoi liceul la seral și o școală de maiștri. Sînt sibian get-beget, mă trag dintr-o familie veche de măiereni, fiind **primul din neam care mă ocup de litere și de cărți. Tata a fost zidar (...)** **E bine să fim realiști și să așteptăm de la noi înainte de a aștepta de la alții, de la societate chiar.** (...). Din articolul citat, am aflat că strîngea date pentru o monografie a tiparului sibian (despre care, nu știu să fi apărut!), pentru ca din necrologul său - apărut în cotidianul Tribuna (la 1 septembrie 2013) -, să aflu că a **fost cetățean de onoare al Sibiului**, tipografii sibiieni pierzând în fiecare an, pe mulți dintre profesioniștii domeniului.

Pe urmele monumentelor istorice ale comunității reformate, am fost surprins să aflu că din satul Boarta este originar Mircea Oprișiu (după tată). Nu știu dacă satul păstrează memoria familiei Oprișiu, dar invităm cititorii să **descopere Boarta**, sat din comuna Șeica Mică, cunoscut și sub denumirile în limba germană - **Michelsdorf** și în maghiară - **Mihályfalva, Szentmihályfalva**. Sunt puține informații publicate online: «așezare a unei comunități de daci care trăiau sub ocupație romană (sec. II-III d.C.). Anul primei atestări scrise - 1347; Biserica Sfântul Mihail din Boarta (sec. al XV-lea) s-a aflat în zona cimitirului actual». Imobilul cel mai important pentru moștenirea locală, clasat ca monument istoric și recunoscut de toți specialiștii în domeniu, este castelul în stil baroc (din 1770), construit de groful maghiar Tobias. „**Castelul**” este situat în zona centrală a

satului, la sud de râul Calva, în imediata apropiere a bisericii evanghelice din Boarta, fiind mult retras față de stradă și ocupând o poziție relativ centrală în mijlocul unei vechi grădini istorice, din care s-au păstrat puține elemente naturale.

În drum spre castelul familiei Bolyai - rămas în memoria comunității locale sub numele de „Castelul lui Mihai Viteazul” - am poposit și în Boarta, o localitate de un farmec cu totul aparte, ferită de traficul intens al drumului comercial Sibiu-Mediaș.

Am vizitat curtea imobilului și nimic nu m-a convins să intru în imobilul aflat într-o stare evidentă de degradare și abandonare. Accesul se face printr-o simplă alee pietruită, grădina imensă trădând lipsa instalațiilor, exceptând cele electrice. Cu greu îmi pot imagina modul de desfășurare - în acest imobil - a activităților Centrului de Plasament nr. 5, aflat în subordinea Direcției Generale pentru Protecția Copilului, respectiv a Consiliului Județean Sibiu. Din studiul istoric privind „Castelul Tobias” situat în satul Boarta nr. 158 - semnat de dr. arh. Hermann Fabini - am aflat că „așa numitul castel” este «compus simetric dintr-un volum principal în plan dreptunghiular cu laturile de 23,20 x 11,80 metri, cu un acoperiș în patru ape, având alipit în rezalit la colțurile de pe latura sud-estică două pavilioane în plan pătrat cu latura de 6,70 m, acoperite cu acoperiș în patru ape. Pe axul de simetrie este accesul principal marcat de porticul în plan dreptunghiular, acoperit cu un acoperiș în două ape și fronton susținut de șase coloane. Pe fațada posterioară este o terasă înaltă inițial descoperită, dispusă între cele două pavilioane, flancată de două scări de acces spre grădină. Clădirea are demisol și parter înalt. (...)».

Din descrierea structurii de rezistență (fundațiile continue sunt realizate din blocuri de piatră), imobilul se confruntă cu mari infiltrații de apă (de timp îndelungat), constatându-se (în decembrie 2018): « ... exfolieri, depuneri de alge și mușchi în zona soclurilor, în zona cornișelor, streășinelor, a scurgerilor, a burlanelor, și a extinderilor parazitare de pe terasă. (...) învelitorile prezintă degradări semnificative. În mai multe zone țiglele sunt dislocate, distruse sau lipsesc. Se constată o deteriorare datorată mai ales lipsei de întreținere a învelitorilor și a scurgerilor pluviale, jgheaburi și burlane deteriorate sau lipsa lor completă. (...) Terenul este structurat pe două nivele, castelul aflându-se la nivelul superior, aproximativ la înălțimea străzii, iar restul terenului fiind mai jos în lunca râului Calva». Și totuși, acestui imobil i s-a dat o șansă: Consiliul Județean Sibiu a reușit să înstrăineze imobilul, după o lungă perioadă de timp în care a înțeles cât de greu se administrează un castel (de secol al XVIII-lea), **veche reședință a unui nobil maghiar, proprietar al unor localități din Transilvania.**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-dosarele-patrimoniului-cxlv-un-om-pentru-care-carte-i-icoana-se-mosteneste-la-sibiu-meseria-de-tipograf-resedinta-a-unui-nobil-maghiar-in-boarta-172728.html>

În: Tribuna, 02 noiembrie 2023